

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Theologia Polemica

Burghaber, Adam

Fribvrgi Helvetiorvm, 1678

L. De Gratiaē Divinaē Necessitate.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-72462](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-72462)

XXXIV. *Ad 8.* Negando ultimam consequentiam. Nam dicitur Deus Causa prima; quia præcedit ordine dignitatis: quia agit prius quoad subsistendi consequentiam: & denique quia dat prius omnibus causis alijs virtutem agendi, alijsque & quidem liberè offert suum concursum, quò possint agere.

XXXV. *Ad 9.* Hinc tantùm sequi, gratiam efficacem subijci voluntati quoad usum, quod verissimum, neque hoc repugnare Concilio citato; ibi enim agitur contra Semipelagianos, ita subijcences gratiam voluntati, ut vellent liberum arbitrium proprijs virtutibus quærendo, pulsando posse advocare gratiam, quod à Sententia nostra alienissimum est. Ex hoc autem, quod homo à gratiâ præveniente allici se finat, eique coöperetur, assensum eliciendo, suam ipsi laudem enasci omnino concedendum est, nec curandum, quid impudenter contra effutiat Jansenius. Nam quemadmodum Catholicorum nemo sic opus suum partitur cum Deo, ut partem ejus unam sibi, alteram DEO tribuat, ita non nisi contra Sacram Scripturam, Concilia, ac Patres negari potest, quin ex eodem bono opere, quod divinæ gratiæ ut causæ principali coöperando facit Justus, & laudem & meritum habeat ac mercedem coronamque expectare debeat; Ad quid enim aliàs diceret S. Paulus 1. ad Corint. 4. v. 5. *Tunc laus erit unicuique à Deo?* & cap. 3. v. 8. *unusquisque autem propriam mercedem accipiet secundum suum laborem, Dei enim adjutores sumus, græcè συνεργοι, cooperatores?* Quomodo etiam S. Patres docerent virtutem, justitiam, merita, bona opera esse nostra, de proprio servare nos Deo; nostri laboris ac sollicitudinis esse, coöperari gratiæ divinæ, si post primas partes DEI adjutorie attributas, non aliquid etiam ex bono opere in nos redundaret? Hoc igitur sentire non impietatis est, ut cum Calvino sibi imaginatur, imò calumniatur Jansenius, sed religiôsæ gratitudinis ab omnibus hætenus Catholicis Doctoribus conformiter Sacræ Scripturæ assertæ.

XXXVI. *Ad 10.* denique argumentum. Arrigam tom. 1. in 1. P. D. Thomæ D. 31. n. 36. negare Majorem, ac dicere, moraliter quidem esse impossibile, ut homo repudiet omnia auxilia: metaphysicè tamen vel etiam physicè id non repugnat: sicuti in alearum ludo physicè non repugnat, jacere trecenties continenter eundem numerum, moraliter tamen fieri non potest, cui Auctori non dubito, quin alij consentiant, tamen si nullum ipse alleget. Ruiz. Disp. 69. de Scient. DEI. Sect. 8. n. 98. Card. Pallavicinus in libel. de DEO. c. 42. & alij negant Minorem sic in rem præsentem discurrentes. Ex una parte potentia resistiva in homine est limitata & finita, tum quod sit creata, tum quod tendat adversus naturalem voluntatis creatæ propensionem in bonum; siquidem hæc voluntas est similitudo quædam ac participatio Dei propendens in bonum: Ex altera verò parte auxilia supernaturalia, quæ latent in divinis thesauris, sunt infinita & infinitis modis præstabilia à DEO, uti dubitari non potest. Ergo fieri nequit, quin auxilia ista divina plus virium ac ponderis habeant ad inclinandam humanam voluntatem, & faciendum effectum, quam potentia illa limitata ac finita ad resistendum. Alia est ratio in igne, qui alios & alios ignes in infinitum producere potest; quia est ex natura ad id necessitatus, & nullam in se habet propen-

sionem, per quam ab actione retrahatur. Videantur citati AA. qui hanc opinionem, quæ valde probabilis est, Authoritate D. Augustini confirmant.

CONTROVERS. XLIX.

DE GRATIÆ DIVINÆ Necessitate,

Durimum refert ad sequentes controversias ritè intelligendas, ut conoscamus, quid homo de se possit: quid per divinam gratiam valeat. Unde Scholarum Coriphæi & antiquiores Magistri, quos secutus est Card. Bellarminus Lib. de gratiâ primi hominis nonnullas quæstiones de varijs hominis statibus moverunt, non curiositate, ut hæretici calumniatur tracti, sed rei tradendæ exigentiâ permoti, ut hæc exactius intelligeretur.

PARS PRIOR

DOCTRINÆ CATHOLICORUM.

I. **S**tatus humanæ Naturæ universim nihil est aliud, quam ipsa natura humana, prout consideratur speciali aliquo modo disposita ad ultimum finem. Sunt, qui quatuor, qui sex, qui Septem omnino diversos ejulcemodi humanæ Naturæ status enumerant; quatuor tamen præcipue ad rem nostram faciunt.

Primus status est pura Natura, quando scilicet crearetur homo cum potentijs rationalibus & sensitivis, alijsque perfectionibus naturaliter debitis: & cum defectibus naturalem corporis constitutionem consequentibus, ut sunt fames, sitis, fatigatio, morbi, mors &c. neque habet aliquid indebitum sibi, sive bonum sive malum; adeoque neque peccatum saltem grave, neque gratiam aut aliud donum supernaturale. Unde duo includit hic status, ut docet Suarez. Tom. 1. de grat. prologom. 4. c. 1. n. 3. positivum unum, nimirum perfectiones naturæ debitas; alterum quasi negativum, scilicet imperfectiones naturaliter consequentes præter generalem providentiam naturæ proportionatam. Hic status humanæ Naturæ in naturalibus neque dabitur, neque unquam datus fuit, tamen gentiles Philosophi, quibus melius fidei lumem nunquam affulsit, de facto hominem in tali statu conditum putarunt.

II. *Secundus status est Natura integra,* quem aliqui confundunt cum statu iustitiæ Originalis, de quo alibi. Tanner tamen Tom. 2. D. 6. q. 1. dub. 1. n. 17. cum alijs putat, juxta D. Thomam 1. 2. q. 109. a. 2. statum Naturæ integræ non dicere gratiâ Sanctificantem, quam tamen certum est includi in Iustitiâ originali, sed tantum alteram partem illius iustitiæ, videlicet compositionem & subjectionem Naturæ, quæ appetitus inferiori superiori, & superiori rationi perfectè subijcebatur, ita ut à rationis imperio & præ-

& præscripto nunquam discederet; dicitur autem istiusmodi subiectio pertinere ad statum naturæ integræ, non quod sit illi debita aut connaturalis (damnata est enim propositio 26. Michaëlis Baij afferentis, quod talis integritas fuerit debita naturæ humanæ.) sed quia hominem iuvaret ad servandam integrè legem naturæ, & faciendâ omnia, quæ lumen naturæ dicitur faciendâ, ut explicat Granado in Præfat. de grat. c. 3. n. 10.

III. Tertius status est *Naturæ lapsæ in peccatum originale vel personale nondum recuperatâ gratiâ.* In hoc statu Natura humana amisit Iustitiam originalem cum donis supernaturalibus, & ad summum eas animæ vires retinuit, quas habitura fuisset in puris naturalibus. Pro hoc statu melius intelligendo duo adverte ex Suarez. Prolog. 4. Primum. etli communiter homo in statu Naturæ lapsæ accipiatur pro eo, qui fuit in peccato originali & personali mortali, & ideo caret integritate, quantumvis de factò gratiam iustificantem habeat, hoc loco tamen accipitur Naturam lapsam in peccatum, nondum recuperatâ gratiâ; unde hic status includet peccatum. Alterum est, quod homo in statu naturæ lapsæ dicitur per peccatum spoliatus gratuitis, & vulneratus in naturalibus; quod effectum venerabilis Bedæ in c. 12. Lucæ velut axioma receptum est ab omnibus Theologis, Teste Tanneri D. 4. de peccatis Q. 10. dub. 1. n. 20. Porro per gratuita dona, quibus homo in hoc statu dicitur spoliatus, intelligitur gratia Sanctificans, habitus Charitatis, alijque cum hoc necessariò connexi; vulnera autem homini in naturalibus inflicta sunt quatuor. 1. Ignorantia in intellectu, non quod nullam veritatem practicam agnoscere amplius possumus, ut Sectarij volunt, sed quod veritates has rarius attingamus, easque non absque difficultate comparemus. 2. Malitia in voluntate, quæ non est peccatû, sed quædam ad peccatum proclivitas & horror ab opposito bono seu honesto. 3. in appetitu concupiscibili concupiscentia, seu ad bona sensibilia & inordinatas delectationes propensio. 4. denique in irascibili infirmitas, & ad perumpumpendas difficultates in exercitio virtutum languor. His donis gratuitis spoliatus & istis insuper vulneribus affectus homo habet se aliquomodo sicuti in statu puræ Naturæ; in illo autem statu Naturæ lapsæ effectus potius & pœna peccati dicuntur.

IV. Quartus denique est, *Naturæ per Christi gratiam reparatæ*, qui dicit gratiam Sanctificantem & habitus supernaturales, quibus Natura per peccatum denudata erat, mediantibus verò sacramentis rursus eisdem donata. Quamvis autem hic status reparat in homine præcipuam partem iustitiæ originalem, gratiam scilicet Sanctificantem cum alijs habitibus supernaturalibus, non tamen liberat hominem ab omnibus malis, quæ per peccatum contraxit; quippe manet adhuc illud ad Galat. 5. v. 17. *caro concupiscit adversus spiritum.* &c. His præmissis.

V. *Doctrina prima.* Possibilis est status Naturæ puræ, adeoque Natura tam Angelica quam Humana, potuit condi sine ullo dono supernaturalis gratiæ in puris naturalibus. Ita Catholici Doctores. Probat 1. Ex S. Script. Genes. 3. v. 19. dicitur Adamo: *pulvis es, & in pulverem revertetur.* Et Ecclesiast. 17. v. 1. & 2. habetur: *Deus crea-*

vit hominem de terra, & secundum se vestivit illum virtute. Ubi Spiritus S. ex Patrum interpretatione duo innuit; unum, quod homo habet ex se, & vi creationis accipit: alterum, quod habet à Deo, & naturæ veluti vestimentum superadditum, nempe dona gratiæ supernaturalia. Et cur absque his merè gratuito super additis creati non possit? In eundem modum parabolam Luc. 10 de eo, qui incidit in latrones explicant Patres Basilius, Ambrosius, Augustinus, Bernhardus &c. Unde. Probat 2. ex PP. S. Dionys. de divinis Nom. c. 4. p. 4. de dæmonibus sic scribit: *nec angelica munera illis tributa aliquando permutata, sed integra sunt penitusque conspicua.* Ergo sicuti in Angelis sine gratia & peccato stat integra natura, sic & in hominibus stare potest. S. Basilius L. de Spiritu S. ad Amphiloichium c. 16. scribit: *non enim naturâ sanctæ sunt celorum virtutes.* Ergo indebita est illis sanctitas, adeoque condi ab initio sine illa potuere. S. Augustinus L. 12. de Civit. Dei. c. 9. Simul, inquit, in eis (Angelis) & *condens naturam: & largiens gratiam.* Ergo superaddita gratia ad conditionem naturæ non pertinebat. S. Chrysost. hom. 19. ad populum Antiochenum sub finem, *concupiscentia radix*, ait, *habet à naturâ principium; concupiscere enim naturale: male verò concupiscere jam est voluntatis.* Similia habent alij PP. apud Bellarm. L. de gratia primi hominis c. 6. quibus consentiunt S. Thomas & cæteri Scholastici. Probat 3. ratione. Tum quia naturale est corpori animali sensu & appetitu prædicto concupiscere bonum sensibile: naturale quoque Spiritui rationali concupiscere bonum spirituale. Ergo si ex his una fiat natura, erit huic naturale habere diversas interque se repugnantes propensiones; & quæ implicancia possibilitatis huius? Tum quia cum creati in statu puræ naturæ nihil sit aliud, quàm creati cum perfectione sua essentiali, omnibusque facultatibus & accidentibus connaturalibus & concursu divinæ providentiæ ac sine bono & malo naturæ superaddito, manifestum est; Deum potuisse creare hominem perfectum essentialiter, & reliqua, quæ diximus, præstare sine superadditis bonis supernaturalibus & sine peccato pœnisque ei debitis, uti magis patebit infra in refutatione oppositi erroris, & argumentorum, quæ pro isto asseruntur, solutione.

VI. Cæterum lis est inter Scholasticos, utrum homo in statu naturæ lapsæ debiliior sit ad bene operandum, quàm in statu puræ naturæ? Affirmat Esparza Tom. 1. de grat. actual. Q. 9. post Alvarez lib. 6. de auxil. Disp. 45. & 47. ac non paucos Thomist. nixus maxime auctoritate Concilij Tridentini Sess. 7. can. 1. in quo haberi arbitrat, hominem per peccatum incurrisse moralem necessitatem peccandi ob vehementiam concupiscentiæ incitantis & diaboli impellentis. Negat Suarez Tom. 1. Prolog. 4. c. 8. num. 2. cum Cajetan. Scoto, Vasquez, Molina, Tanner & pluribus alijs. Tum quod in statu Naturæ puræ lapsæ nulla facta sit mutatio & imminutio virium, ex qua major illa debilitas proveniat. Tum quod actus primus præcedens actiones liberas sit æquè bene constitutus in utroque statu, eodémque modo fluant omnia tam salutaria quàm noxia, quæ sunt extra hominem: quæ autem intra hominem sunt, ut species, Spiritus vitales, humores &c. connaturaliter ab his extrinsecis dependant, & ad illorum variatiorem variantur. Ad Trident.

dici potest, hominem in statu naturæ lapsæ vehementius quidem à concupiscentia incitari, & à diabolo ad peccandum impelli, quàm in statu puræ naturæ, sed non eoque, ut moralis sit necessitas peccandi; ceterè hæc ex Concilio Tridentino non evincitur. Utraque sententia est probabilis, sed posterior, uti communior, & Divinæ Bonitati conformior, ita omnino præferenda. Itaque in utroque statu eadem est ratio hominis quoad facultatem bene operandi, & moraliter non peccandi interveniente quodam favore non debito homini, sed quem DEUS præcisè ex Bonitate sua præstat, & prudenter ab isto sperari potest. Videantur cit. Authores, ad quos, ut dixi, lis hæc spectat.

VII. *Doctrina secunda.* Homo destitutus virtutibus supernaturalibus fidei, Spei, & Charitatis nullum actum supernaturalem potest elicere sine auxilio gratiæ actualis, quæ suppleat defectum illarum virtutum. Ita Catholici & sæpe doctrinâ hæc definita fuit in antiquis concilijs Palæstino, Africano, Arauficano, Milevitano, & novissimè in Tridentino. Sess. 6. can. 3. his verbis: *Si quis dixerit sine prævenientis Spiritus S. inspiratione, atq. ejus adjutorio hominem credere, sperare, diligere aut penitere posse, sicut oportet, ut ei justificationis gratia conferatur, anathema sit.* Quod etiam constat ex Script. Joan. 15. v. 5. *sine me nihil potestis facere.* 2. ad Corinth. 3. v. 5. *Non quod sufficientes simus cogitare aliquid boni à nobis quasi ex nobis, sed sufficientia nostra ex DEO est.* Ad Philipp. 2. v. 13. *DEUS est, qui operatur in nobis velle & perficere.* Jacobi 1. v. 17. *Omne datum optimum & omne donum perfectum desursum est descendens à Patre Luminum.* Hinc D. Bernardus Serm. 1. de Annuntiat. ait: *neceffe est, primum omnium credere, quod remissionem peccatorum haberi non possit, nisi per indulgentiam DEI: deinde quod nihil profus habere possis boni operis, nisi & hoc dederit tibi ipse.* Idem est sensus omnium cæterorum Patrum. Ratio hujus rei clara est ex ipsis verbis. Nam si actus est supernaturalis, non poterit solis naturæ viribus effici; alioquin non superaret naturam: D. Thomas 1. 2. q. 62. a. 3. & q. 109. a. 5. ut corp. ex eo probat doctrinam hanc, quod actus & media conducentia ad finem certum oporteat esse proportionata fini, eâ saltem proportionè, ut non totis ac summis generibus dissent. Cum ergo certum sit, hominem esse ordinatum ad finem supernaturalem, scilicet Visionem Dei, oportet dari actus & media, quibus perducatur ad finem illum, itidem supernaturalia; alioquin si essent merè naturalia, finis & media summis inter se generibus differrent. Dixi, destitutus virtutibus supernaturalibus. Nam dubium est inter Scholasticos, utrum homo prædictis illis virtutibus si legat vel audiat mysteria fidei, statim elicere possit actum fidei v. g. absque alia indeliberata cogitatione à Deo immisâ? Negant aliqui. Tum quod Sac. Scriptura Concilia & Patres universaliter loquantur. Tum quod potentia etiam elevata per habitum requirat auxilium adjuvans, quo ad agendum actu moveatur. Affirmant alij ex eo quod potentia naturalis intellectus & voluntatis habitibus supernaturalibus instructæ satis habeant virium ad actus supernaturales eliciendos. Addunt tamen Auctores isti, ipsosmet hos actus habituum supernaturalium auxilio elicitos merito vocari posse gratias Dei, tum quia externa motiva per singularem Dei providentiam proponuntur, tum quia

requirunt supernaturalem Dei concursum, qui simultaneus & semper paratus est. Primam opinionem plerique Theologi vel aperte asserunt, vel tacite supponunt, quam idcirco præferendam absolutè censemus.

VIII. Ex hac doctrinâ & ijs, quæ supra jam diximus, inferuntur septem propositiones fidei; ad quas reduci potest, quidquid de gratia Christi contra hæreticos docet Ecclesia, adque idcirco diligenter ante oculos sunt habendæ. 1. *Liberum Arbitrium non evertitur, etiamsi summè indigeat adjutorio ad omne opus salutare.* 2. *Ad omne opus morale supernaturale sive quocunque modo conduens ad salutem æternam & finem supernaturalem præveniri nos debet gratiâ.* 3. *Initium nostræ justificationis à DEI gratiâ per Christum succedendum est, quâ nullis omnino meritis liberi arbitrij præcedentibus vocatur.* 4. *Ad omnes & singulos actus bonos supernaturales sive quocunque modo conducentes ad salutem indigere nos adjutorio divine gratiæ adjutantis, quæ propterea ad singulos actus datur.* 5. *Omnes & singulas nostras operationes & voluntates bonas quocunque modo conducentes ad salutem Deum in nobis, atq. nobiscum operari gratiâ suâ omnino indebitâ gratiæ omnino datâ non nostris meritis redditâ.* 6. *Hanc Christi gratiam non solum esse necessariam, ut facillè possumus, sed ut simpliciter possimus; nam sine illâ nihil profus homini supernaturalis, hoc est, quocunque modo conducentis ad vitam æternam & supernaturalem finem agere valeamus.* 7. *Denique hanc DEI gratiam non dari propter merita nostra antecedentia gratiam; imò prævenire omne quocunque meritum nostrum, non solum perfectum, sed etiam initium: atque conatum dari propterea solum, circumvenit datur, expura misericordia DEI propter merita ipsius Redemptoris JESU Christi.*

IX. *Doctrina tertia.* Ad actus naturales eliciendos sufficientes vires Naturæ, nec indigent auxilio gratiæ. Ita plerique Theologi. Probat. 1. ex Sac. Script. Ad Rom. 2. v. 14. ait Apost. *Gentis, quæ legem non habent, naturaliter ea, quæ legis sunt, faciunt.* hoc est, Gentiles, licet Scripturæ legis Molai-cæ profus ignari, tamen quædam honesta faciunt naturaliter, id est, ipsius naturæ ductu & viribus. Probat. 2. Ex Trident. Sess. 6. c. 1. ubi ait: *Si quis dixerit, hominem suis operibus, quæ vel per vires humanæ Naturæ vel per legis doctrinam sunt absque divinâ per JESUM Christum gratiâ, posse justificari contra DEO, anathema sit;* quibus verbis Concilium manifestè supponit quædam opera honesta & moraliter bona fieri sine gratiâ Christi, sed ad salutem non sufficere. Probat. 3. Auctoritate Summorum Pontificum Pij V. & Gregorij XIII. qui condemnarunt hanc propositionem Michaëlis Baij Professoris Lavanienfis 27. *Liberum arbitrium sine gratiâ DEI adjutorio non nisi ad peccandum valet;* ubi manifestè supponunt contrarium, scilicet posse liberum arbitrium sine gratiâ & DEI adjutorio supernaturali aliquid facere, quod non sit peccatum, sed honestum & moraliter bonum. Probat. 4. Ratione. Si ad omnes actus honestos etiam naturalis ordinis requireretur auxilium gratiæ, tum homo gratiâ destitutus non posset parentes, aut liberos, aut uxores, aut benefactores diligere, quod est incredibile; Sicut & illud incredibile est, DEUM omnibus alijs creaturis sufficientes vires subministrasse ad actiones suæ naturæ consentaneas, soli homini omnium visibilium præstantissimo tam debilem naturam tribuisse, ut nihil suæ naturæ congruum, id est, rationabile ac honestum moraliterque bonum efficere possit. Quapropter homo

homo in statu Naturæ lapsæ absque speciali gratia potest primo cognoscere multas veritates speculativas : non tamen omnes collectivè. *secundò* multas veritates practicas ordinis naturalis : non tamen iterum omnes. *tertiò* efficere aliquod opus moraliter bonum , & leves superare tentationes cum concursu Dei generali. *quartò* diligere Deum aliquò modò. *quintò* amare Deum aliquò amore benevolentie , non tamen amicitie , aut super omnia ; illud enim requirit amorem totius legis naturalis , & firmam voluntatem superandi omnes tentationes , & difficultates oppositas , quorum utrumque vires naturæ transcendit.

X. Hanc communem doctrinam omnibus machinis impugnat Vasquez. 1. 2. D. 190. à c. 4. usque ad 13. & conatur probare præsertim auctoritate Sac. Script. & Conciliorum universim asserentium nihil boni posse fieri sine gratia absque ullà distinctione operum naturalium & supernaturalium Joan. 15. v. 5. *Sine me nihil potestis facere.* 2. ad Corinth. 3. v. 5. *non sumus sufficientes cogitare aliquid boni à nobis.* Concil. Arauf. can. 22. *nemo habet de suo, nisi mendacium & peccatum;* si autem suis viribus posset aliquid naturaliter honestum agere, illud non esset mendacium & peccatum. Verùm quamvis Sac. Scriptura & Concilia citatis locis videntur universaliter loqui de omni bono opere etiam naturali, tamen juxta SS. Patrum interpretationem intelligenda sunt de operibus supernaturalibus ad æternam salutem conducen- tibus, quorum respectu cætera omnia nihil æstimantur juxta phrasin Apostoli 1. ad Corinth. 13. v. 2. *Si charitatem non habuerò nihil sum.* Et nisi hoc modo explicentur ac limitentur, repugnabunt alijs locis in doctrina nostra adductis. Nec aliquem terreat illa universalitas concilij Arauficani, *hominem de suo nihil habere nisi peccatum & mendacium,* quibus etiam naturalis honestas videtur excludi ; quia intelligenda sunt illa verba de operibus in supernaturali materiâ versantibus, de quibus agebat Concilium contra Pelagianos. Interim non negamus, si nomen Gratie latius sumatur pro omni liberali & gratuito dono DEI, etiam opera naturalia egere gratiâ Dei, qui suâ providentiâ suggerit bonas cogitationes, quando non debet, aut fortiores, quam debet, & bonas occasiones suopeditat, ac removet obstacula. Plura de hac difficultate Scholastici.

PARS POSTERIOR.

ERRORES HAERETICORUM.

XI. **E**rror primus est, statum Naturæ puræ impossibilem esse. Ita Lutherus in Genes. c. 3. Calvinus L. 1. Instit. c. 15. §. 1. & 4. Item L. 2. c. 1. & 6. alijque hæretici, quos sequitur Jansenius tum alibi, tum tom. 2. L. 1. de statu puræ Naturæ c. 3. col. 687. & 713. asserens, *sine amore DEI & justitiâ creatura rationalis nec recta esse, nec condici potest;* quod idem est, ac implicare statum puræ Naturæ. Probant 1. Auctoritate S. Augustini, qui diversis in locis apertè asserit, *concupiscentiam esse malam, esse à peccato, à diabolo.* Quomodo ergo, inquit Jansenius eadem concupiscentia,

quæ est in natura lapsa, potuit creari à DEO in statu puræ naturæ ? Probant 2. Tum quia, si justitia originalis fuisset supernaturalis, sequeretur concupiscentiam fuisse naturalem & per se bonam, ac à Deo; sed hoc negat Scriptura. 1. Joan. 2. v. 16. Et ad Rom. 7. v. 8. &c. Tum quia si crearetur pura Natura, omnia ejus peccata Deo Auctori, non creaturæ imputari deberent. Tum quia æterna beatitudo finis est hominis naturalis. Ergo homo debuit habere media naturalia ad finem illum consequendum. Ergo justitia, quæ fuit necessaria ad beatitudinis consecutionem, fuit homini naturalis.

XII. Errorem hunc unanimiter constantèrque rejecerunt Catholici Doctores cum S. Thomâ & Scoto Angelico & subtriti Scholarum Magistris, quorum ille P. 1. Q. 95. a. 1. in corp. ait: *Manifestum est, quod illa subjectio corporis ad animam, & inferiorum virium ad rationem non erat naturalis; alioquin post peccatum mansisset, cum etiam in demonibus data naturalia post peccatum permanserint.* Ille verò in 2. dist. 28. q. unicâ scribit: *Potuit aliquis esse in puris naturalibus tam sine gratia, quam sine culpa.* Equidem gravi censura Nos ferit Jansenius tom. 2. L. 3. de statu puræ naturæ c. 25. col. 945. quasi ex miserijs puræ naturæ cogere ad diversas impietates, blasphemias in Deum &c. Sed si hæc Jansenij censura subsisteret, obligaremur ad arguendum imprudentiæ, temeritatis, & erroris summos Pontifices Pium V. & Gregorium XIII. dum damnarunt præsentem errorem in hac damnata propositione 53. Michaëlis Baij: *DEUS non potuisset ab initio talem creare hominem, qualis nunc nascitur.* Non igitur Nos, sed Jansenium ferit censura Pontificia.

XIII. Respond. 1. ad Auctoritatem S. Augustini, agnovisse S. Patrem bene duplicem concupiscentiam; unam in naturâ lapsâ opponentem se rationi tali vehementiâ, ut difficulter per vires naturæ resisti ei possit, nisi natura adjuvetur à gratiâ per Christum: aliam verò in natura pura, quæ hominem ad peccandum ipsa quoque impelleret, ita tamen moderatè, ut homo suis viribus relictus haud ægrè vincere illam posset; priorem concupiscentiam S. Doctor ait esse malam, à peccato, à Diabolo, & à Deo non nisi permissive. ut qui creaturis suis vires dat sufficientes absque graviore difficultate ad finem suum naturalem consequendum: posterior verò concupiscentia statui naturæ puræ congruens cum mala non sit, non est ratio, cur à Deo esse nequeat.

XIV. Resp. 2. Ad 1. Rationem. Concupiscentiam carnis nunc quidem esse pœnam peccati: at verò homini in puris naturalibus condito sine dubio futuram fuisse naturalem, non quidem, ut bonum aliquod naturæ, sed ut defectum & quasi morbum quendam naturæ ex conditione materiæ consequentem, Dicit Amesius tom. 4. f. 6. concupiscentia est propensio carnis in bonum sensibile, in quod per sensum & appetitum fertur. Atqui propensio rei in suum objectum naturale est bonum Naturæ, non defectus, non morbus ex natura dependens, sed ex causa prima, quæ singulis facultatibus suas indidit propensiones. Hæc aliæque instantiæ ejusdem Puritani evanescent, si observetur, Concupiscentiam sumi tum pro potentia, tum pro actu: Et rursus tam hunc, quam illam accipi vel latè pro potentia & actu appetendi bona tantum sensibilia, vel pro vi erumpen-

erumpendi, & ipsa eruptione in actus malos ac turpes. Si igitur concupiscentia fumatur pro potentia, sine dubio est naturalis perfectio à Deo nobis insita, & bonum naturæ, quatenus est principium bonorum actuum: prout verò potest erumpere in actus malos & turpes, est defectus perfectionis, perinde ut defectus & imperfectio est, quod mori possimus, etiamsi perfectio sit, quod vivamus. Atque de concupiscentia hoc posteriori modo locuti sumus, quando eam in responsione diximus defectum, & quasi morbum Naturæ. Scriptura allegata loquitur de eadem, ut modò in nobis se habet per peccatum deteriorata.

XV. Respon. 3. *Ad. 2. Rationem.* Cum etiam in statu Naturæ puræ teneretur creatura rationalis conformare se rectæ rationis regulæ, nec ad hoc præstandum denegaret Deus media illi statui congruentia, non esse, cur in Deum, & non potius in creaturam defectus eius refunderetur, sicuti nec fabro ferrario tanquam auctori imputatur contracta rubigo gladij ferrei; tamen ille hunc euderit. Taceo, rebellionem illam nec propriè peccatum esse, nec necessariò ad peccatum inducere.

XVI. Respond. 4. *Ad 3. probationem.* Beatitudinem, quæ in aliquâ Dei contemplatione & dilectione consistit, esse duplicem; unam naturalem, alteram supernaturalem; priorem appetere hominem appetitu innato: ad posteriorem habere solum potestatem obedientiale, ideoque non appetere illâ appetitu naturali. Debet autem homo appetitu elicitò & actuali desiderio rite ordinato appetere efficaciter illâ beatitudinem, ad quam re ipsa est ordinatus, quam tamen beatitudinem supernaturalem & ordinationem in istam non innotescere citra revelationem divinam supernaturalem, manifesta docet experientia in Philosophis, qui nec conjectando in aliquam ejus venerant notitiam; unde & in eis appetitus illius beatitudinis esse non potuit, nisi forsân & ad summum inefficax & conditionalis, si esset possibilis. Ad hunc ergo supernaturalem & indebitum finem, cum Deus merè gratuitâ liberalitate hominem ordinaverit, ut cum SS. Patribus & D. Thoma 1. P. q. 12. Scholastici communiter docent, potuit is ab eadem ordinatione abstinere utpote sibi libera, & hominem ad solam beatitudinem naturalem destinare.

XVII. *Error secundus est Pelagij.* qui Natione Britannus. Professione Monachus. S. Augustino coætaneus susceptâ humani arbitrij causâ docuit sequentia. *Primum.* Vires naturales liberi arbitrij sufficientes sunt ad quodlibet bonum æquè ac malum: potest insuper homo sine ulla gratia superaddita vel adjutorio indebito & sine peccato vivere, & omnia Dei præcepta servare, ac tandem ad Dei gratiam atque amicitiam se se disponere per merum bonum Naturæ usum. *Secundum.* nomine Gratia divina, cui prædicta omnia in Sac. Scripturis imputantur, intelligi voluit potentiam ipsam liberi arbitrij rationalis. Verum vel doctior vel callidior factus, adjunxit postea libero arbitrio aliam gratiam à Deo acceptam, nempe legem ac doctrinam, per quam scimus, quid Deus jubeat, quid veter, & quid à libero arbitrio requirat. *Tertium.* argumentis Catholicorum præsertim S. Augustini oppressus admisit aliam etiam in dies singulos nos accipere à Deo gratiam interiorem,

quâ intellectus illuminatur, & torpens voluntas excitatur; sed istam gratiam, quâ propius accedebat ad veram Christi gratiam, aiebat juvare solum voluntatem, ut facilius faciat, quod sola facere simpliciter posset. *Quartum.* gratiam semper secundum merita dari, quod intelligendum est de ista gratia superaddita, ne scilicet Deus foret acceptator personarum, si æqualibus inæqualia dona divideret. Itaque hæresiarca iste erravit asserendo, *Gratiam Dei non esse necessariam ad ullos actus salvificos, sed cum solis naturæ viribus posse hominem remissionem peccatorum obtinere, omnia Dei mandata observare, & vitam æternam promereri.* Videtur inductus hoc fore discursu, quo veluti fundamento nititur. Natura humana secundum se est capax legis & præceptorum. Atqui Deus non præcipit impossibilia. Ergo habet homo ex natura sua vires ad illas leges servandas. Ergo non est illi ad easdem servandas necessaria gratia saltem distincta à dono creationis, promissionis vitæ æternæ, & legis ac doctrinæ, quæ oculos cordis aperiat atque illuminet ostendens bonum & malum. Confirmant hoc fundamentum Pelagij Sæcutores 1. ex Sac. Scriptura, Zacharia 1. v. 5. *Convertimini ad me, & ego convertar ad Vos.* Proverb. 16. v. 1. *hominis est preparare animam, & Domini dirigere linguam.* 2. ex SS. Patribus nominatim D. Hieronymo asserente, *nostrum esse velle, Dei autem implere.* 3. Ex communi axiomate: *facienti, quod in se est, DEUS non denegat gratiam.* 4. potest quis dolere de offensa amici. Cur non etiam de offensa DEI? 5. Dilectio Dei super omnia est homini naturalis. Ergo viribus naturæ haberi potest. 6. Infideles credunt multa non minus difficilia, quàm sint fidei nostræ articuli v.g. continuum esse divisibile in infinitum &c. 7. *Testimonia DEI credibilia facta sunt nimis.* Psal. 92. v. 5. Ergo sine auxilio speciali elici potest circa illa actus fidei, quod idem proportionaliter de alijs actibus dicendum. 8. Homo justus elicere potest actus honestos naturales, qui tamen absque gratia supernaturali conducent ad salutem, utpote dignificati extrinsecè per gratiam habitualement hominis Justit. Ergo absolute non requiritur ad actum salutiferum auxilium supernaturale. 9. Denique quia Christus L. II. v. 9. ait: *petite & accipietis &c.* quibus verbis indicat, orationem & necessariam & efficacem esse ad operandum bona naturalia æquè ac supernaturalia. Atqui oratio ista est naturalis; secus enim supponeret gratiam supernaturalem, & ista aliam, atque ita in infinitum. Ergo universim actus naturalis potest esse salutaris.

XVIII. Hunc Pelagij & Aseclorum errorem vehementissimè impugnavit, & insectatus est S. Augustinus, ut ex varijs ejus Scriptis patet, ac nominatim in Lib. de Prædest. SS. c. 5. ubi ait, *quod ad Religionem & Pietatem attinet, non esse nos sufficientes cogitare aliquid ex nobis quasi ex nobis juxta apostolum 2. ad Corinth. 3.* Id ipsam alij etiam Patres egregiè præstiterunt, & ut supra jam diximus, diversa deinde Concilia eundem errorem rejecerunt; quorum quâ parte ad nostrum institutum spectant, summa hæc ferè est. A lapsu Adami nullum opus bonum, quod ad negotium justificationis & salutis quomodolibet per modum meriti seu condigni seu congrui, & per modum dispositionis conducit, exerceri, ad quod non sit simpliciter necessarium auxilium gratia per Christum.

Et me-

Et merito sanè. tum propter apertos Sac. Scripturæ textus supra allegatos, quibus hunc addo ex 1. ad Corinth. 12. v. 3. ubi, inquit, Apostolus, *nemo dicere potest Dominus JESUS* (credendo scilicet in eum) *nisi in Spiritu S.* tum quia implicat naturam habere vim naturalem sufficientem in actu primo ad aliquem effectum intrinsecè supernaturalem. Unde.

XIX. Respond. 1. ad fundamentum Pelagij, Deum impossibilia non mandare, quin suam simul largiatur gratiam, quâ adjuti possimus præcepta supernaturalia v. g. fidei, Spei, & Charitatis observare, & actus elicere, prout ad salutem conducunt; quod adjutorium sanè necessarium est; hoc ipso enim, quod isti actus in substantia supernaturales sint, & naturæ vires superent, absolute supernaturale principium exigunt, à quo producantur, adeoque vires merè naturales ad eosdem non sufficiunt.

XX. Respondetur 2. Ad confirmationes Pelagianorum, has fuse rejici à Scholasticis, & Card. Bellarmino, nos breviter & ordine respondemus. Ad 1. cum S. Augustino epist. 8. ad Bonifacium hæc Sac. Scripturæ textibus solum commendari liberum arbitrium, cujus consensum ad conversationem Deus requirit: at non propterea gratiam prævenientem excludit. Ad 2. SS. Patres ac nominatim D. Hieronymum L. 3. in Pelag. non excludere gratiam prævenientem à nostro velle, sed solum intendere ac docere, nos posse multa velle cum adjutorio Dei, quæ sine ampliore nequimus implere: Sed solius Dei esse efficere, ut aliquando illa, quæ volumus, impleamus v. g. volumus sine omni peccato vivere, & nullum experiri rebellem motum, quod cum eodem adjutorio non possumus, donec advenerit redemptio corporis &c. Videatur Bellarm. De grat. & lib. arbit. L. 6. c. 6. Ad 3. intelligi hoc axioma non posse de faciente, quod in se est ex proprijs viribus; quia sic ut summum efficere potest actum aliquem honestum naturalis ordinis, qui defectu proportionis ad formam supernaturalem disponere nequit. Itaque juxta S. Thomam 1. 2. q. 109. art. 6. ad 2. & cætos Theologos sensus est: facienti quod in se est ex gratiæ auxilio, DEUM non denegare ulteriorem gratiam. Ad 4. negando consequentiam, Nam etiam agnoscat homo summa DEI in se beneficia, non tamen rectâ ad ista consideranda movetur, ut inde concipiat peccati odium, nisi à DEO præventus. Bene autem notat Bellarm. facilius esse diligere se ipsum, aut aliam creaturam super omnia, quàm Deum, tum quia sensibilia melius cognoscuntur, tum quia natura corrupta semper ad se inclinatur. Ad 5. transeat antecedens. Negatur consequentia cum Bellarm. Lib. 6. de Gratia & Lib. arbit. c. 8. & alijs; quia, inquit, potest aliquid esse naturale, non tamen obtineri absque medio supernaturali, sive, quod in idem coincidit, potest aliquid esse naturale quoad ordinem, non tamen quoad executionem.

XXI. Ad 6. & alias similes objectiones adverte; aliud esse credere simpliciter articulos fidei; aliud credere, sicut oportet; prius non negamus viribus Naturæ haberi posse, sed posterioris, cuius tres sunt conditiones. 1. rem credendam revelari indubitabiliter à Deo, atque ita credi. 2. adeo firmam esse fidem, ut omnibus præferatur supplicij ac malis. 3. ut pio affectu in Deum credatur quò incipiat homo captivare suum in-

tellectum in obsequium fidei. Hoc posito. Dicimus, Philosophos vel habere demonstrationem rerum, quas credunt, ut divisionis continui: vel non firmiter aut pio affectu adherere ipsidem, sicuti tamè articulis fidei adherere oporteret. Ad 7. Res credibiles sine aliâ gratiâ credi posse, sed humana fide, nō divini; argumenta enim, quæ articulos fide nostræ credibiles faciunt, non talia sunt, ut fidē omnino indubitatam faciant, nisi mens divinitus adjuvetur Ad 8. Negando antecedens. Nam gratia non dignificat opus, nisi quod ab illa procedit. Si ergo vel non detur intuitu gratiæ sanctificantis auxilium aliquod actuale: vel illud detur quidem, modicum tamen, & bonitas objecti per tale auxilium proposita non attendatur, sed ab operante negligatur, tunc sicut gratia non infuit in ejusmodi opus, ita nullam eidem dignitatem confert, quâ evadet positivè disponens ad vitam æternam. Ad 9. denique cum Suarez. Tom. 2. De relig. L. 1. c. 8. ad orandum, ut oportet, haud dubie necessariam esse gratiam supernaturalem, quod putat cit. Auctor ita in Concilijs & Scripturis expressum, ut veluti dogma fidei tenendum sit; si enim neque cogitare aliquid sumus sufficientes ex nobis, quanto minus orare, prout oportet, quod longè plus utilitatis habet ad salutem nostram, quàm multa alia opera salutaria. Et hinc Araucanicum II. sicuti damnat dicentes misericordiam non conferrī quærentibus, peccantibus, pulsantibus: ita ibidem definit, per infusio-nem Spiritus Sancti in nobis fieri, ut hæc omnia, sicut oportet, agere valeamus; quæ est doctrina S. Augustini in omnibus libris contra Pelagium, ut idem Auctor testatur. Precessus in infinitum facile sistitur dicendo, ad orandum sæpe nos excitari per gratiam purè prævenientem, id est, quæ nullam supponat aliam nostram orationem aut meritum; Deus quippè dat aliqua dona antecederet ad orationem, inter quæ est gratia ad ipsam orationem, alia non nisi orantibus præparat.

XXII. Error tertius est eorum, qui ab urbe, in qua habitabant, Massilienses, & ab eo, quod non totum errorem Pelagij, sed reliquias quasi aliquas ejus doctrinæ mordicus retinerent, Semipelagiani sunt appellati. Hi ergo gratiam quidem agnoverunt, sed quæ daretur conantibus nobis, & conatu naturali arbitrij nostri merentibus; ut superior gratia nobis opitularetur. Sed hunc errorem breviter indicatum commodius refellemus infra in controv. de Prædestinat. ubi etiam oppositam Catholicam doctrinam exponemus.

CONTROVERS. L.

DE VI ET POTENTIA GRATIÆ ACTUALIS.

Sensus propositi tituli est, Utrum cum auxilio Gratia Dei possimus servare omnia præcepta, & omnia peccata vitare: aut an eadem DEI mandata observatu impossibilia sint? quod impingere Deo non fuit ausus Pelagius, ut priore controv. §. XVII. in ejus fundamento vidimus. Idem in epistola ad Demetriadem dicit: *Adscri-*